

Nr. 22 • Januar 2007

EU's fælles landbrugspolitik

Støtte, reformer og afvikling

Landbrugspolitikken har traditionelt været en hjørnesten i det europæiske samarbejde. I kølvandet på 2. Verdenskrig var der mangel på fødevarer i Europa. Den erfaring gjorde, at landbrugspolitikken var en vigtig prioritet for de politikere, som grundlagde det europæiske samarbejde. Det oprindelige formål med landbrugspolitikken var at sikre selvforsyning af fødevarer i Europa.

De grundlæggende principper for landbrugspolitikken blev fastlagt på Stresa-konferencen i juli 1958, og de tilhørende regler blev vedtaget i 1960. Selve landbrugspolitikken trådte i kraft i 1962.

Overproduktion

I løbet af 1960'erne og 1970'erne steg landbrugsproduktionen i EF eksplosivt. Det skyldtes, at landbrugspolitikken medførte, at landmændene kunne sælge deres produktion til kunstigt høje priser. Problemet med fødevaremangel forsvandt, men et nyt problem

opstod, nemlig overskudsproduktion. For at fastholde prisniveauet opkøbte EF overskydende produkter, som blev opmagasineret i de såkaldte EF-overskudslagere.

Forskellige reformer blev forsøgt med henblik på at stoppe overskudsproduktionen. Men ved udgangen af 1980'erne var overproduktion stadig et uløst problem. Først med en række reformer op igennem 1990'erne begyndte EU for alvor at løse problemet med overproduktion.

Støtteordninger

Kort fortalt består landbrugsstøtten af to former for støtte — prisstøtte og direkte støtte. *Prisstøtten* gives ved, at EU garanterer en mindstepris på landbrugsprodukterne og opkøber dem til denne pris. Men prisstøtten »forstyrrer« markedet, fordi produktionen (udbuddet) ikke afpasses efter forbrugernes efterspørgsel, men efter de fastlagte garantipriser. Derfor har EU gennem årene omlagt landbrugsstøtten til direkte støtte i stedet. *Den direkte støtte* gives som såkaldt hektarstøtte eller dyrepræmier. Derfor afhænger størrelsen af den direkte støtte af

hvilke afgrøder eller animalske produkter, som et landbrug producerer.

For at undgå, at udbuddet af landbrugsvarer bliver for stort, har EU på nogle områder, som f.eks. mælk og sukker, indført et kvotesystem. Det indebærer, at hvert medlemsland kun må producere en bestemt mængde.

Nye reformer

De seneste 15 år har landbrugspolitikken gennemgået en række store reformer. Reformprocessen begyndte i 1992, hvor EU-landenes landbrugsministre besluttede at nedsætte garantipriserne på landbrugsvarer betydeligt. I 1999 vedtog EU's stats- og regeringsledere at gennemføre endnu en reform kaldet Agenda 2000. Denne reform blev udbygget med den såkaldte Juni-reform i 2003.

Generelt har disse reformer ændret landbrugsstøtten sådan, at den ikke længere gives som støtteopkøb af produkterne, men i stedet gives direkte til landmændene. Dermed ligner landbrugsstøtten i dag mere en slags indkomststøtte. Formålet med denne ændring er at motivere landmændene til i

Vidste du...?

At både borgere og forbrugere betaler til landbruget i EU. Borgeren betaler via skatten til støtten, fordi støtten finansieres af offentlige midler. Forbrugeren betaler højere priser for landbrugsprodukterne end verdensmarkedspriserne, idet priserne på landbrugsprodukterne er holdt kunstigt oppe af den fælles landbrugspolitik.

EU's landbrugsstøtte er blevet reformeret af flere omgange gennem de seneste 15 år.

højere grad at tilpasse deres produktion til forbrugernes efterspørgsel frem for muligheden for at opnå støtte.

En anden vigtig del af reformerne betyder, at støtten gradvist skæres ned. Bespærelserne på den direkte landbrugsstøtte bruges til at styrke udviklingen af landdistrikterne i stedet. Efterhånden som landbruget effektiviseres er der færre og færre, som kan blive beskæftiget i landbrugssektoren. For at undgå en kraftig affolkning af landområderne bruges landdistrikts-

støtten f.eks. til at skabe nye typer af arbejdspladser. Midlerne til udviklingen af landdistrikterne kan også bruges til at tilbyde efteruddannelse til de beskæftigede i landbruget. Generelt sigter støtten til landdistrikterne mod at forbedre levevilkårene for befolkningen i disse områder.

Vidste du...?

At landbrugspolitikken udgør ca. 42 % af EU's samlede budget for 2006.

Reformen af landbrugspolitikken har også medført en række nye krav om fødevarer sikkerhed, dyre- og plantesikkerhed samt dyrevelfærd. Landmændene skal leve op til disse nye krav for at få del i landbrugsstøtten.

Braklægning

Man hører ofte om, at landmændene får EU-støtte for at braklægge dele af deres jord. Oprindeligt blev braklægning indført som et krav til landmæn-

dene for at de kunne få udbetalt landbrugsstøtte. Formålet var at begrænse overproduktionen af fødevarer i EU. Derfor er det også tilladt at producere afgrøder, som ikke er beregnet til fødevarer, på de braklagte områder.

Udvidelsen

Landene i Central- og Østeuropa har en stor landbrugssektor. Med EU's optagelse af disse lande i 2004 og i 2007 ville en uændret landbrugsstøtte blive meget omkostningsfuld. Udvidelsen er derfor også en af årsagerne til at EU's landbrugspolitik er blevet reformeret.

Landmændene i de 12 nye medlemslande kan dog ikke få landbrugsstøtte på samme niveau som landmændene i de 15 gamle EU-lande. Landbrugsstøtten til de nye medlemslande indføres gradvist over en 10-årig periode. Indførelsen startede ved landenes optagelse i EU i henholdsvis 2004 og 2007, hvor de fik adgang til landbrugsstøtte på 25% af niveauet i de gamle EU-lande.

Kritik af EU's landbrugspolitik:

EU's landbrugspolitik har været genstand for meget kritik. Kritikken går på, at de støttede landbrug i EU kan producere og sælge produkter under verdensmarkedsprisen. Derfor kan de eksportere deres varer og udkonkurrere landmænd i tredje-verdenslande.